

Vergaderjaar 1991-1992

21 345

Aanvulling van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering, de Wet voorlopige regeling schadefonds geweldsmisdrijven en andere wetten met voorzieningen ten behoeve van slachtoffers van strafbare feiten

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 3 oktober 1991

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie waren van mening dat de vraag of de vordering van de benadeelde partij eenvoudig van aard is en derhalve ontvankelijk, mede afhankelijk is van de bevoegdheden van de benadeelde partij. Zij constateerden dat de benadeelde partij geen zelfstandige bevoegdheid heeft getuigen of deskundigen op te roepen, maar dat zij wel de officier van justitie kan verzoeken een getuige of deskundige in het voorbereidend onderzoek of ter terechtzitting op te roepen en te horen. Het antwoord op de vraag van deze leden of de benadeelde partij bij de rechter-commissaris in beroep kan gaan tegen de weigering van de officier van justitie getuigen te horen, luidt ontkennend.

Deze leden bepleitten een versterking van de rechtspositie van de benadeelde partij ten aanzien van het horen van getuigen. In de eerste plaats omdat het met behulp van getuigen eenvoudiger is te voldoen aan het ontvankelijkheidscriterium. In de tweede plaats omdat bij ontvankelijkheid van de vordering een civiele procedure wordt uitgespaard. Zij waren van mening dat een beroepsmogelijkheid voor de benadeelde partij tegen een weigering van de officier van justitie getuigen te horen, te verenigen is met het uitgangspunt van het wetsvoorstel dat het strafproces niet mag worden overgeschaduwd door de civiele vordering. De rechter-commissaris kan hiervoor waken.

Ook de leden van de D66-fractie waren van mening dat de benadeelde partij de bevoegdheid moet hebben getuigen en deskundigen aan te brengen.

Naar aanleiding van de beschouwingen van deze leden heb ik mijn voorstel om de benadeelde partij deze bevoegdheid te ontszeggen heroverwogen. Ik heb een voorstel om de benadeelde partij de bevoegdheid te geven maximaal twee getuigen ter terechtzitting mee te brengen ter staving van haar vordering tot schadevergoeding, om advies voorgelegd aan de Raad van State en aan de commissie die tot taak heeft de beleidsmatige en praktische consequenties van dit wetsvoorstel in kaart te brengen. Laatstgenoemde commissie heeft echter het voorstel om de volgende redenen ontraden.

In de eerste plaats is de verwachting van deze commissie dat de benadeelde partij veelvuldig gebruik zal maken van deze bevoegdheid, met als gevolg dat in een belangrijk aantal zaken de zitting onvoorzien langer gaat duren of dat de zaak moet worden aangehouden, mede omdat de verdachte als het ware wordt uitgenodigd tegenbewijs te leveren.

In de tweede plaats wijst deze commissie erop dat als de benadeelde partij conform dit voorstel de bevoegdheid krijgt getuigen op te roepen, er eveneens een voorziening zal moeten worden getroffen op basis waarvan de verdachte een dergelijk recht krijgt teneinde zich te kunnen verdedigen tegen de vordering van de benadeelde partij. Mede gelet hierop vraagt de commissie zich af of het voorstel wel verenigbaar is met het uitgangspunt van het wetsvoorstel dat de behandeling van de strafzaak niet mag worden overschaduwd door de behandeling van de civiele vordering.

In de derde plaats vreest de commissie dat de rechter de benadeelde partij niet ontvankelijk zal verklaren omdat een vordering die moet worden bewezen met behulp van getuigen niet eenvoudig van aard is en derhalve niet voldoet aan het criterium van het voorgestelde artikel 361, derde lid.

Tenslotte merkt de commissie op dat de consequenties van het voorstel in termen van proces-orde en werklust niet moeten worden onderschat.

Deze bezwaren van de commissie komen in belangrijke mate overeen met de argumenten van de Commissie wettelijke voorzieningen slachtoffers in het strafproces (Commissie-Terwee) om indertijd niet in dit voorstel te voorzien. Ik acht de bezwaren van deze beide commissies bij nader inzien overtuigend en zie derhalve thans van dit voorstel af. Daar komt bij dat, zoals de Raad van State in zijn advies opmerkt, niet valt in te zien waarom de benadeelde partij wel de bevoegdheid zou kunnen krijgen om getuigen mee te brengen ter terechtzitting en niet deskundigen. Een uitbreiding van deze bevoegdheid tot het meebrengen van deskundigen zal echter de bezwaren van bovengenoemde commissies alleen maar vergroten.

De leden van de CDA-fractie achtten het voorts van belang dat het slachtoffer in een zo vroeg mogelijk stadium van het voorbereidend onderzoek wordt geïnformeerd over de mogelijkheid zich te voegen in het strafproces. Reeds in deze fase van het onderzoek moet hij zich kunnen beroepen op zijn procespositie. Zij wezen erop dat artikel 51b (nieuw) de officier van justitie niet verplicht het standaardformulier toe te zenden aan het slachtoffer. Zij vreesden echter dat het slachtoffer diens gevolge geen mogelijkheden heeft een omissie van het openbaar ministerie te corrigeren c.q. te sanctioneren.

Met deze leden ben ik van mening dat het slachtoffer tijdig moet worden geïnformeerd over de mogelijkheid zich te voegen in het strafproces opdat hij zijn vordering goed kan onderbouwen. De richtlijnen inzake slachtofferzorg voorzien hier ook in.

De vrees van deze leden dat doordat geen wettelijke bepaling de officier van justitie verplicht het standaardformulier toe te zenden, en voor het slachtoffer geen mogelijkheden zijn het openbaar ministerie in geval van nalatigheid op dit punt te corrigeren c.q. sanctioneren, roept de vraag op aan wat voor correcties c.q. sancties deze leden denken. Een correctie of sanctie die de strafzaak treft, bijvoorbeeld in de vorm van een aanhouding van de zaak om de benadeelde partij in de gelegenheid te stellen zich alsnog te voegen, of, als sanctie, een nietigverklaring van de dagvaarding of niet ontvankelijkheid van het openbaar ministerie, is niet verenigbaar met het accessoire karakter van de civiele vordering. Gelet hierop acht ik het ook niet nodig deze verplichting voor het openbaar ministerie in de wet op te nemen. Wel vormt een dergelijke

nalatigheid een inbreuk op bovengenoemde richtlijn. Door middel van een klacht, eventueel bij de Nationale ombudsman, kan het slachtoffer deze nalatigheid aan de kaak stellen.

De leden van de CDA-fractie konden zich niet zonder meer vinden in de argumenten tegen het voorstel de benadeelde partij de bevoegdheid te geven in hoger beroep te gaan bij de civiele rechter tegen het op haar vordering betrekking hebbende deel van het vonnis. Zij wezen erop dat het bezwaar tegen dit voorstel – dat de samenhang tussen de strafvordering en de civiele vordering wordt doorbroken – ook aanwezig is als het slachtoffer van het begin af aan kiest voor een civiele procedure in plaats van zich te voegen in de strafzaak. Dit is juist. Het bezwaar is ook niet dat de civiele vordering onafhankelijk van de strafvordering wordt behandeld, maar dat de civiele rechter in hoger beroep zich niet kan beperken tot de beslissing op de civiele vordering. Voorwaarde voor de ontvankelijkheid van de vordering is namelijk dat het feit bewezen is en de verdachte strafbaar. De rechter in hoger beroep zal moeten nagaan of aan deze voorwaarden is voldaan en derhalve de strafzaak om wille van de civiele vordering in zijn geheel moeten overdoen, terwijl de verdachte en het openbaar ministerie in het vonnis berusten. Dit acht ik niet verenigbaar met het accessoire karakter van de civiele vordering. De theoretische mogelijkheid om de appelrechter de bevoegdheid te ontzeggen de ontvankelijkheid van de civiele vordering te beoordelen, wordt afgewezen op grond van de overweging dat het geen aanbeveling verdient een appelrechter te binden aan een uitspraak van een lagere rechter over de ontvankelijkheid van de benadeelde partij.

Deze leden vroegen voorts of het niet voor de hand ligt artikel 3 van de Wet voorlopige regeling schadefonds geweldsmisdrijven in die zin te wijzigen dat duidelijk is dat ook de schade aan een kledingstuk, bril of prothese die een gevolg is van een opzettelijk geweldsmisdrijf voor een uitkering in aanmerking komt. Naar het oordeel van deze leden verdient het de voorkeur dat de wetgever zo nauwkeurig mogelijk de grenzen bepaalt. Ook de leden van de D66-fractie waren deze mening toegedaan.

Met deze leden ben ik van mening dat de wet zo nauwkeurig mogelijk moet aangeven welke schade voor een uitkering in aanmerking komt. Het voorstel om de jurisprudentie van de commissie op dit punt te codificeren door te stellen dat ook de vermogensschade die als het ware onlosmakelijk met het lichaam is verbonden voor een uitkering in aanmerking komt, zal echter niet meer duidelijkheid geven. Ik geef derhalve de voorkeur aan de redactie van het huidige artikel 3 die de commissie klaarblijkelijk in staat stelt via een extensieve interpretatie ervan tot een bevredigende oplossing te komen. Bovendien kan de voorgestelde codificering ertoe leiden dat wederom via een extensieve interpretatie van de wet de werkingssfeer nog verder wordt uitgebreid, met als gevolg dat ook vermogensschade die niet onlosmakelijk verbonden is met het lichaam van het slachtoffer voor een uitkering in aanmerking komt, bij voorbeeld de schade aan de fiets of de auto van het slachtoffer die een rechtstreeks gevolg is van het geweldsmisdrijf. Het uitgangspunt van de wet dat het moet gaan om letselschade is dan volledig losgelaten. Dit acht ik niet gewenst.

Deze leden konden de redenering dat bij culpose geweldsdelicten geen vergoeding op zijn plaats is omdat bij deze delicten het element van bewuste agressie ontbreekt, maar ten dele onderschrijven. Het is namelijk zo dat de grens tussen opzet en schuld een geleidelijke is. Bovendien wordt soms om bewijstechnische overwegingen het culpose delict ten laste gelegd, terwijl toch wel het element van bewuste agressie aanwezig is. De leden van de D66-fractie waren van mening dat ook bij culpose geweldsmisdrijven sprake kan zijn van schrijnende gevallen. Een uitbreiding van de werkingssfeer van de wet tot deze delicten zou de

commissie in ieder geval de bevoegdheid geven in schrijvende gevallen een uitkering te doen.

De commissie is bij het doen van uitkeringen niet gebonden aan de kwalificatie van het delict door de rechter. Is er naar het oordeel van de commissie sprake van een opzettelijk gepleegd geweldsmisdrijf dan kan zij als aan de overige wettelijke voorwaarden is voldaan een uitkering doen, ongeacht de vraag hoe de rechter de gedraging kwalificeert. Dit biedt de commissie de nodige flexibiliteit bij de toepassing van de wet. Ik deel dan ook niet de vrees van de leden van de CDA-fractie dat de beperking tot opzettelijk gepleegde delicten als onbegrijpelijk en onredelijk zal worden ervaren.

Een uitbreiding van de wet tot culpose delicten, zoals de leden van de D66-fractie voorstelden, om de commissie in de gelegenheid te stellen in schrijvende gevallen een uitkering te doen, ziet voorbij aan het feit dat de wet aangeeft wanneer sprake is van schrijvende gevallen, namelijk als er sprake is van zwaar lichamelijk letsel als gevolg van een opzettelijk gepleegd geweldsdelict. De commissie is hieraan gebonden. Het is dus niet zo dat de commissie, als aan de voorwaarden van de wet is voldaan, beslist of het geval al dan niet schrijvend is.

Op de vraag van deze leden wanneer de departementale werkgroep die onderzoekt welke maatregelen moeten worden getroffen om te voorzien in een oplossing voor de toenemende werklast van de commissie tot beheer van het schadefonds en het secretariaat, haar advies uitbrengt, deel ik mee dat ik een dezer dagen een wetsvoorstel om advies naar de Raad van State zal zenden dat voorziet in de mogelijkheid van de instelling van enkelvoudige kamers bij de commissie. Deze werkwijze, die is voorbereid door bovengenoemde werkgroep, voorziet in een aanzienlijke verhoging van de verwerkingscapaciteit van de commissie. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel, experimenteert de commissie met een werkwijze volgens welke leden eenvoudige verzoeken zelf afdoen. Dit stelt haar in staat het nog steeds groeiende aantal verzoeken binnen een redelijke tijd af te doen.

Met voldoening heb ik kennisgenomen van het feit dat de leden van de PvdA-fractie zich konden verenigen met taken die het openbaar ministerie dient te vervullen bij de uitvoering van deze wet en met het voorstel bij nota van wijziging de mogelijkheid te schrappen dat het slachtoffer zich kan voegen terzake van ad informandum gevoegde feiten.

Deze leden onderschreven de argumenten op grond waarvan een richtlijn voor de vaststelling van de omvang van immateriële schade wordt afgewezen. Niettemin wezen zij nogmaals op het belang dat het slachtoffer kan hebben bij dergelijke richtlijnen en op het feit dat in Frankrijk, België en Luxemburg bij de vaststelling van de hoogte van smartegeld gebruik wordt gemaakt van tabellen.

Ik heb geen bezwaar tegen het gebruik van dit soort tabellen. De uitspraken van de Nederlandse rechter over vergoeding van immateriële schade zijn gebundeld door mr. Th. van der Veen, Verkeersrecht, smartegeld, 11e druk, 1991, ANWB. Deze uitspraken worden in de rechtspraktijk gebruikt voor de vaststelling van immateriële schadevergoeding en fungeren als een soort tabel. Zij kunnen zodra de wet in werking is getreden ook voor de benadeelde partij van grote praktische betekenis zijn. Ik acht het echter niet juist om er richtlijnen van te maken omdat dit de indruk zou wekken dat de benadeelde partij hier rechten aan kan ontleen en de rechterlijke macht eraan zou zijn gebonden, terwijl de rechter bij de vaststelling van immateriële schadevergoeding volgens artikel 6:106 NBW een grote mate van vrijheid heeft.

Deze leden waren niet gerustgesteld door de mededeling dat als het slachtoffer door een verzuim van het openbaar ministerie zich niet kan voegen in het strafproces, hij desgevraagd van het ministerie een

tegemoetkoming in de kosten van een civiele procedure krijgt ter grootte van f 150. In antwoord op een vraag terzake deel ik mee dat sinds januari 1990 tot op heden negenentwintig maal een dergelijke tegemoetkoming is verstrekt.

De constatering van deze leden dat op blz. 13 van de memorie van antwoord sprake is van een misstelling is juist. De schadevergoedingsverplichting wordt in artikel 36f van het wetsvoorstel aangemerkt als een maatregel en niet als een straf. Tot mijn genoegen sprak deze kwalificatie hen zeer aan.

De leden van de VVD-fractie herhaalden hun vraag of voeging als benadeelde partij bij ad informandum gevoegde feiten nu wel of niet mogelijk is. Het antwoord hierop is dat dit niet mogelijk is. In dit opzicht brengt het wetsvoorstel geen wijziging in het geldende recht. Het openbaar ministerie zal, conform de thans geldende richtlijnen inzake slachtofferzorg, zoveel mogelijk die feiten ten laste leggen terzake waarvan het slachtoffer te kennen heeft gegeven prijs te stellen op schadevergoeding via het strafproces.

Deze leden vonden de uiteenzetting omtrent de nieuwe bijzondere voorwaarde mager. Zij vreesden een precedentwerking die van deze nieuwe regeling kan uitgaan en vroegen of bij voorbeeld milieu-organisaties op grond van rechterlijke uitspraken gefinancierd kunnen worden. Het antwoord hierop luidt ontkennend. Voorwaarde is dat de begunstigde instelling zich ten doel stelt belangen van slachtoffers van strafbare feiten te behartigen. Deze voorwaarde wordt in het voorgestelde artikel 14c, tweede lid, onder 4°, opgenomen. Aan de wens van deze leden dat de wet hieromtrent uitsluitel geeft wordt derhalve voldaan.

De leden van de D66-fractie onderschreven dat het beleid gericht op de slachtoffers van misdrijven niet louter van financiële aard moet zijn. Tot mijn genoegen waren deze leden verheugd over het feit dat via de media de aandacht wordt gevestigd op de bureaus voor slachtofferhulp. Ook waren zij verheugd over het besluit tot structurele subsidiëring van deze bureaus. Deze leden deelden mijn standpunt dat schaderegelingen zoveel mogelijk op basis van vrijwilligheid tot stand moeten worden gebracht in het kader van een voorwaarde bij sepot of transactieaanbod en dat de reclassering hierbij een belangrijke rol kan spelen. In antwoord op een vraag terzake van deze leden, deel ik mee dat de reclassering in een aantal arrondissementen betrokken is bij het overleg over schaderegeling en conflictbemiddeling. Schade- en conflictbemiddeling vindt door de reclassering reeds structureel plaats in de arrondissementen Groningen, Arnhem, Alkmaar, Almelo, Breda, Roermond en Maastricht.

De vraag van deze leden over de bevoegdheid van de benadeelde partij getuigen en deskundigen op te werpen is in het voorgaande reeds beantwoord.

De leden van de D66-fractie onderschreven het voorstel de kring van voegingsgerechtigden uit te breiden tot de directe nabestaanden van het slachtoffer. Zij vroegen in hoeverre deze kring van nabestaanden zich verhoudt tot de kring van begunstigden van de schadevergoedingsmaatregel.

In antwoord hierop deel ik mee dat door de verruiming van de kring van voegingsgerechtigden deze kring gelijk is geworden aan de kring van begunstigden van de schadevergoedingsmaatregel. Deze kring bestaat uit het slachtoffer en diens nabestaanden, te weten de erfgenamen terzake van hun onder algemene titel verkregen vordering en degenen die met het slachtoffer in gezinsverband samenwoonden en in wier levensonderhoud hij voorzag, terzake van hun vordering tot vergoeding van de schade door het derven van levensonderhoud.

Voorts konden deze leden instemmen met het voorstel tot het schrappen van artikel 361, tweede lid, onder b, waardoor voeging

terzake van ad informandum gevoegde zaken niet mogelijk wordt.

Niet geheel overtuigd waren deze leden door de mededeling dat de benadeelde partij die buiten de aanwezigheid van de verdachte gehoord wil worden, hiertoe op grond van artikel 316 Sv de mogelijkheid kan worden geboden. Het is immers niet gezegd dat de rechtbank dit in het belang van het onderzoek noodzakelijk acht. Zij bepleitten dat de rechter in voorkomende gevallen altijd het verzoek van de benadeelde partij om gehoord te worden buiten aanwezigheid van de verdachte inwilligt. Ik ben echter van mening dat een dergelijk verzoek alleen behoort te worden ingewilligd als het in het belang van het onderzoek is. Het is aan de rechter om dit uit te maken.

Tot mijn genoegen waren ook de leden van de D66-fractie overtuigd van de kwalificatie van de schadevergoedingsverplichting als maatregel en niet als straf. Ook stemden zij in met het voorstel in de richtlijnen inzake slachtofferhulp op te nemen dat het openbaar ministerie bij een keuze tussen het vorderen van een geldboete of een schadevergoedingsmaatregel, prioriteit zal toekennen aan de maatregel.

Zij hadden begrip voor de bezwaren die zijn verbonden aan de civiel-rechtelijke gijzeling als alternatief voor de vervangende hechtenis. Niettemin hadden zij nog steeds het gevoel dat er iets wringt aan het voorstel vervangende hechtenis mogelijk te maken als niet voldaan wordt aan de schadevergoedingsmaatregel.

Wat «vervangt» immers deze hechtenis, nu krachtens het voorgestelde artikel 36f, zesde lid, de verplichting tot schadevergoeding ten opzichte van het slachtoffer blijft bestaan. Voorts vroegen zij wat de ratio is van de hechtenis nu het slachtoffer daarbij zelf geen baat heeft.

De ratio van de hechtenis is dat de dreiging met dit dwangmiddel de veroordeelde er in veel gevallen toe zal brengen aan zijn verplichtingen te voldoen. Het slachtoffer is hierbij natuurlijk gebaat. Er is om praktische redenen aansluiting gezocht bij de regeling van de vervangende hechtenis, zoals geregeld in artikel 24c Sr. Dit wil echter niet zeggen dat deze regeling letterlijk wordt overgenomen. Het zesde lid van artikel 26 (nieuw) bepaalt uitdrukkelijk dat toepassing van de hechtenis de civiel-rechtelijke aansprakelijkheid van de veroordeelde niet opheft. Er is dus geen sprake van «vervangende» hechtenis, maar van hechtenis.

De vragen van deze leden over de werkingssfeer van de Wet voorlopige regeling schadefonds geweldsmisdrijven zijn in het voorgaande reeds beantwoord.

Tenslotte herhaalden deze leden hun vraag over het overgangsrecht, zoals neergelegd in artikel IX. Zij achtten het voorstel de laatste volzin van artikel 7, eerste lid, van de Wet geweldsmisdrijven te schrappen een aanzienlijke verbetering. Dit voorstel leidt ertoe dat in het vervolg ook verzoeken ontvankelijk zijn als twee jaar sedert het plegen van het misdrijf zijn verstreken, mits het verzoek zo spoedig is ingediend als redelijkerwijs kan worden verlangd. Zij betreurden dat dit voorstel, gezien artikel IX, niet van toepassing is op verzoeken van na de inwerkingtreding van de wet die betrekking hebben op misdrijven begaan voor die datum. De reden hiervan is dat anders verzoeken ontvankelijk zouden zijn die betrekking hebben op misdrijven die reeds meer dan twee jaar voor de inwerkingtreding van deze wet zijn gepleegd. Aan deze verruiming van de ontvankelijkheid van het verzoek zou zodoende terugwerkende kracht worden verleend. Dit is niet de bedoeling.

De leden van de SGP-fractie betuigden tot mijn genoegen hun erkentelijkheid voor de bij de nota van wijziging aangebrachte veranderingen in het wetsvoorstel. Zij vroegen of maatregelen zullen worden getroffen als verzekeringsmaatschappijen het doen van een uitkering afhankelijk stellen van de voorwaarde dat het slachtoffer zich als benadeelde partij heeft gevoegd. Zoals ik in de memorie van antwoord (blz. 6) uiteen heb gezet, verwacht ik niet dat verzekeringsmaatschappijen hiertoe zullen

overgaan. Van de zijde van het Verbond van Verzekeraars is indertijd desgevraagd meegedeeld dat verzekeraars zich reeds om commerciële redenen niet zo zullen opstellen. Mocht dit echter anders uitpakken, dan zal moeten worden gezien wat de consequenties hiervan zijn en zullen zo nodig maatregelen moeten worden getroffen.

Deze leden hadden twijfels bij het voorstel tot invoering van een nieuwe bijzondere voorwaarde. Zij vroegen zich af of het wenselijk is de rechter te laten bepalen welke instelling begunstigde van deze voorwaarde zal zijn. Het antwoord op hun vraag of de vrijheid van de rechter op dit punt genormeerd is, luidt bevestigend. Voorwaarde is immers dat het gaat om een instelling die zich ten doel stelt de belangen van slachtoffers van strafbare feiten te behartigen.

De leden van de GPV-fractie bleven nog enige moeite houden met het spanningsveld tussen de taak van de overheid bij de strafvervolgning en de slachtofferzorg. Enerzijds wordt erkend dat de positie van overheid en slachtoffer niet gelijkwaardig is, anderzijds bestaat er geen bezwaar tegen dat het openbaar ministerie zich bij zijn beslissing omtrent de strafvervolgning mede laat leiden door het belang van het slachtoffer. Zij vroegen zich af wat dit in de praktijk betekent en of dit vanuit een oogpunt van strafrechtspleging niet leidt tot een oneigenlijke belangenafweging.

Deze laatste vraag beantwoord ik ontkennend. Zoals in de memorie van toelichting (blz. 7) en in het beleidsplan «Recht in beweging» is uiteengezet, zijn er tal van redenen om in de strafrechtspleging meer aandacht te besteden aan de geschonden belangen van slachtoffers. Dat bij de strafvervolgning met deze belangen terdege rekening wordt gehouden is juist een van de doelstellingen van dit wetsvoorstel. Deze aandacht voor de positie van het slachtoffer mag echter niet zover gaan dat de behandeling van de strafzaak in de verdrukking komt. Het belang van een zorgvuldige behandeling van de strafzaak blijft vanzelfsprekend voorop staan. Dit betekent in de praktijk dat het tot de taak van de officier van justitie behoort bij zijn vervolgingsbeslissing uitdrukkelijk de belangen van het slachtoffer te betrekken.

Deze leden waren nog niet overtuigd van de wenselijkheid van de nieuwe bijzondere voorwaarde. Zij constateerden dat de relatie tussen het gepleegde strafbare feit en het doel van de begunstigde instelling erg algemeen is; voldoende is dat deze instelling de belangen van de slachtoffers van delicten behartigt. Gelet hierop twijfelden zij eraan of deze voorwaarde dienstig is aan de strafdoeleinden. Naar aanleiding hiervan merk ik op dat ik ervan uitga dat de rechter bij de hantering van deze voorwaarden zoveel mogelijk een relatie legt tussen het gepleegde feit en de doelstelling van de instelling. De strafdoeleinden zijn daarmee gediend.

Deze leden vreesden bovendien dat de rechter die deze voorwaarde oplegt, de straf zal matigen, waardoor het sanctiekarakter van de veroordeling op de achtergrond raakt.

De oplegging van deze bijzondere voorwaarde heeft echter evenals een geldboete of gevangenisstraf een punitief karakter. De voorwaarde leidt tot een verruiming van het sanctie-arsenaal van de rechter. Ik zie niet in waarom deze verruiming tot een matiging van de strafoplegging zal leiden.

Artikelen

Artikel III, onderdeel A

De leden van de SGP-fractie constateerden dat in het voorgestelde eerste lid van de artikelen 51b en 51d, onderscheid wordt gemaakt tussen voeging en inzage van de processtukken voor de zitting en op de zitting. Zij waren van mening dat inzage op de zitting zoveel mogelijk moet worden beperkt. Voorts wezen zij erop dat het dossier zich doorgaans nadat de zaak aanhangig is gemaakt bevindt bij de rechtbank

en niet bij de officier van justitie, die volgens het voorgestelde artikel 51d, eerste lid, in deze fase over de kennisneming moet beslissen. Gelet hierop vroegen zij of het geen aanbeveling verdient te onderscheiden tussen het moment voordat en nadat de zaak ter terechtzitting aanhangig wordt gemaakt, zodat de rechtbank nadat de zaak aanhangig is gemaakt, beslist op het verzoek. Dit stuit echter op het probleem dat de rechtbank pas ter terechtzitting hierover een beslissing kan nemen. Dit is te laat. De benadeelde partij die voor de behandeling ter terechtzitting om inzage van de processtukken vraagt, zal voordat de terechtzitting aanvangt een beslissing op haar verzoek moeten krijgen.

Over de bevoegdheid van de benadeelde partij tot inzage van de processtukken heeft de werkgroep, die belast is met het treffen van voorbereidingen ter implementatie van de wet, om praktische redenen aanbevolen nadere regels te stellen omtrent de wijze waarop de benadeelde partij inzage van de processtukken kan worden gegeven.

De werkgroep stelt voor bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen. Met het oog hierop wordt bij nota van wijziging voorgesteld aan artikel 51d een nieuw lid toe te voegen dat bepaalt dat de wijze waarop de kennisneming van processtukken door de benadeelde partij mag geschieden bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld. Artikel 34, eerste lid, Sv bevat eenzelfde bepaling voor de kennisneming van de processtukken door de verdachte.

Artikel III, onderdeel H

Het antwoord op de vraag van de leden van de PvdA-fractie of de benadeelde partij de bevoegdheid heeft haar vordering bij de civiele rechter in te dienen als de strafrechter haar niet ontvankelijk heeft verklaard, luidt bevestigend.

In antwoord op een vraag terzake van de leden van de D66-fractie deel ik mee dat de benadeelde partij wier vordering in eerste aanleg is afgewezen zich binnen de vordering kan voegen in hoger beroep. Zij heeft dan echter niet meer de mogelijkheid zich tot de civiele rechter te wenden.

Artikel III, onderdeel G

De leden van de D66-fractie vroegen in hoeverre onder de vigeur van het voorgestelde artikel 592a rekening zal worden gehouden met de kosten van bijstand die de benadeelde partij heeft gemaakt. Het antwoord hierop is dat de rechter hiermee, voor zover deze kosten niet onnodig zijn gemaakt, volledig rekening zal moeten houden.

Artikel III, onderdeel A

De leden van de VVD-fractie vroegen of andere lidstaten van de Europese Gemeenschappen vergelijkbare bepalingen kennen als het voorgestelde artikel 3, eerste lid, onder b, op grond waarvan iedereen die zijn woonplaats heeft op het grondgebied van één van de lidstaten van de Europese Gemeenschappen in aanmerking kan komen voor een uitkering uit het schadefonds. De inhoud van de wetgeving op dit punt in de lidstaten is mij niet bekend. Als de wetgeving niet in een vergelijkbare bepaling voorziet, is zij in strijd met het recht van de Europese Gemeenschappen en zal derhalve eveneens moeten worden aangepast. Het behoort tot de taak van de Europese commissie hierop toe te zien. schappen en zal derhalve eveneens moeten worden aangepast. Het behoort tot de taak van de Europese commissie hierop toe te zien.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin